N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 15 mars 1904, kl. 3,30 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

(2:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

Ang. departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli. [1.]

1:o) I den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t under sjunde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen, att det i staten för finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslag för amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning m. m. måtte höjas med 4,600 kronor, eller från 10,600 kronor till 15,200 kronor, hvarigenom således anslaget till finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli skulle i sin helhet ökas från 64,000 kronor till 68,600 kronor.

Utredningen i detta ärende innefattas i statsrådsprotokollet, sid. 2—5.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka den förhöjning i anslaget, som ansetts behöflig för förbättring af gratifikationerna för de amanuenser, hvilka icke åtnjuta fasta arfvoden, för ökadt biträde af amanuenser å kontroll- och justeringsbyrån för kontrollen å bryggerierna i riket samt för beredande af ökade tillgångar till bekostande af renskrifning för departementet.

Däremot har utskottet icke genom hvad i statsrådsprotokollet anförts funnit sig öfvertygadt därom, att en amanuens med fast arfvode å 1,500 kronor skulle behöfva anställas å expeditionschefens i finansdepartementet byrå. Vid besvarandet af en af Kungl. Maj:t till 1903 års Riksdag gjord framställning om höjning af ecklesiastikdepartementets anslag för amanuenser m. m. yttrade Riksdagen i skrifvelse den 22 maj 1903, bland annat, att den uppgjorda beräkningen af anslagsbehofvet i afseende å aflöningen åt de fasta amanuenserna icke ansetts böra obetingadt godkännas, helst som fullständigare utredning angående departementets behof af fasta amanuenser och om den omfattning, hvari desses arbetskraft toges i anspråk, kunde antagas blifva åvägabragt af den af Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommitté för afgifvande af utlåtande och förslag rörande regleringen af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden, och kommittéutredningen äfven kunde väntas bereda ökad möjlighet att tillse, att amanuenserna i de särskilda statsdepartementen blefve med afseende å arbetsprestationer och aflöningsförmåner såvidt möjligt med hvarandra likställda. På enahanda grunder anser utskottet, att i det skick, hvari frågan om höjning af finansdepartementets anslag för samma ändamål nu föreligger, Kungl. Maj:ts i detta ämne gjorda framställning icke bör oförändrad af Riksdagen bifallas. Däremot synes anslaget böra så bestämmas, att detsamma lämnar tillgång till erforderligt amanuensbiträde å expeditionschefens byrå särskildt under de tider af året, då göromålen å byrån ökas genom tryckningen af riksdagspropositioner m. m. För detta ändamål torde ett belopp af 1,000 kronor vara fullt tillräckligt; och anser utskottet följaktligen, att anslagsökningen i dess helhet bör begränsas till 4,100 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

> att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må höja det i staten för finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslag för amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning m. m. från dess nuvarande belopp, 10,600 kronor, med 4,100 kronor till 14,700 kronor.

Vid bifall härtill kommer anslaget till finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli att i sin helhet ökas från 64,000 kronor till 68,100 kronor.

Tullverket.

Ang. utgiftsstater för tullverket m. m. [2.]

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte *dels,* med godkännande af det enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 januari 1904 förordade förslag till utgiftsstater för tullverket, för år 1905 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 3,848,000 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen, hvarigenom nämnda anslagstitel, i nu gällande riksstat upptagen till 2,982,000 kronor, komme att höjas med 886,000 kronor, *dels* i sammanhang härmed medgifva:

att kustbevakningschefen i Hallands samt Göteborgs och Bohus län finge, i likhet med hvad som redan gällde beträffande motsvarande tjänsteman i Skåne, åtnjuta ersättning för resekostnader enligt gällande resereglemente;

att för år 1905 till aflöning åt de tjänsteinnehafvare i tullverket, hvilkas innehafvande befattningar antingen bibehölles i den nya organisationen eller därstädes ersattes af befattningar i lägre tjänstegrad, men hvilka komme att kvarstå å den äldre staten, finge disponeras aflöningarna vid ifrågavarande motsvarande befattningar i den nya staten, samt att, i den mån sistnämnda aflöningar icke för ändamålet försloge, erforderliga fyllnadsbelopp måtte få af tullmedlen utgå; samt

att för år 1905 till aflöning åt tjänsteinnehafvare i tullverket, hvilka måste till indragningsstat öfverflyttas, finge af tullmedlen disponeras så stort belopp, som motsvarade deras sammanlagda löner enligt 1904 års aflöningsstat; dock att, i afvaktan på definitiv reglering af kustbevakningen i Stockholms skärgård, tills vidare under år 1905, så länge den nuvarande kontrollören vid tullbevakningsinspektionen i Stockholm kvarstode i tjänsten, till aflöning åt honom finge af tullmedlen disponeras ett belopp, motsvarande jämte lönen äfven tjänstgöringspenningarna vid tjänsten enligt 1904 års aflönings- och ålderstilläggsstater;

dels och, jämte godkännande af det enligt nyssnämnda statsrådsprotokoll likaledes tillstyrkta förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän och betjänte vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning, medgifva, att, i händelse innehafvare af öfveruppsyningsmansbefattning, hvilken i den nya staten ersattes med kammarskrifvare- eller inspektorstjänst, erhölle konstitutorial å berörda nya tjänst, han i och för ålderstillägg vid denna finge tillgodonjuta den tid, han innehaft öfveruppsyningsmansbefattning.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagens lopp afgifva utlåtande; hvilket utskottet härigenom skolat för Riksdagen

anmäla.

Patent- och registreringsverket.

Ang. patent- och registreringsverket. [3.]

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen, med godkännande af det enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 januari 1904 tillstyrkta förslag till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1905, måtte medgifva,

att afgifterna för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller finge användas till bestridande af de utgifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingades af tillämpning under år 1905 af förordningen angående patent, lagen om skydd för varumärken samt lagen om skydd för vissa mönster och modeller, samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag, försäkringsbolag, solidariska bankbolag, föreningar för ekonomisk verksamhet samt afgifterna för andra uppgifter till aktiebolags-, försäkrings- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren finge användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingades af tillämpning ej mindre under år 1905 af lagen om aktiebolag än äfven under åren 1904 och 1905 af lagen om försäkringsrörelse, lagen angående solidariska bankbolag och lagen angående bankaktiebolag eller ock af Kungl. Maj:t funnes betingade af tillämpning under år 1905 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagarna om ändringar i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag eller under åren 1904 och 1905 af lagen om försäkringsrörelse.

Omförmälda förslag till utgiftsstat är af följande lydelse:

Utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1905.

	Kronor.							
	Lön.	Tjänstgörings-penningar.	Summa aflöning.					
A. Aflöningar.								
1 öfverdirektör	5,000	2,000	7,000					
1 öfveringenjör	3,700	1,800	5,500	Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor.				
1 öfveringenjör	3,700	1,800	5,500					
1 ledamot och sekreterare	3,000	1,500	4,500	Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.				
2 ledamöter och sekreterare	6,000	3,000	9,000					
1 registrator och arkivarie	1,800	1,200	3,000					
1 notarie	1,800	1,200	3,000					
1 byråingenjör	1,800	1,200	3,000					
7 byråingenjörer	12,600	8,400	21,000					
1 bokhållare	1,800	1,200	3,000					
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	Lönen kan efter 5 år höjas med 100 kronor.				
1 vaktmästare	500	300	800					
2 vaktmästare	1,000	600	1,600		68,000	—		
Anm. Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.								
Anslag till ålderstillägg, förslagsvis					6,300	—	74,300	—
B. Omkostnader.								
Förslagsanslag.								
Till adjungerade ledamöter, biträdande ingenjörer, amanuenser, särskildt tillkallade tekniska biträden, extra skrifbiträden, extra vaktmästare, vikariatsersättningar, renskrifning och skrifmaterialier, postafgifter, hyror, ved, lyse, renhållning och städning samt inventariers anskaffande och underhåll m. m.					93,000	—		
„ böcker och tidskrifter, tryckningS- och bindningskostnader, kungörelser och publikationer m. m. efter afdrag af influtna prenumerationsafgifter och dylikt					70,600	—		
„ återställda registreringsafgifter					3,000	—		
„ bidrag till patentunionens internationella byrå i Bern					1,600	—	168,200	—
summa kronor					— —	—	242,500	—

Beträffande den utredning, som i ärendet förekommit, tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet, sid. 197—208.

Under erinran att slutsumman af den för år 1904 fastställda utgiftsstaten uppgick till 228,000 kronor samt att de nu föreslagna förhöjningarna afse förslagsanslagen till ålderstillägg m. m., till adjungerade ledamöter m. m. samt till böcker och tidskrifter m. m., får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med godkännande af ofvan intagna förslag till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1905, må medgifva,

att afgifterna för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller må användas till bestridande af de utgifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingas af tillämpning under år 1905 af förordningen angående patent, lagen om skydd för varumärken samt lagen om skydd för vissa mönster och modeller, samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag, försäkringsbolag, solidariska bankbolag, föreningar för ekonomisk verksamhet samt afgifterna för andra uppgifter till aktiebolags-, försäkrings- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren må användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingas af tillämpning ej mindre under år 1905 af lagen om aktiebolag än äfven under åren 1904 och 1905 af lagen om försäkringsrörelse, lagen angående solidariska bankbolag och lagen angående bankaktiebolag eller ock af Kungl. Maj:t finnas betingade af tillämpning under år 1905 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagarne om ändringar i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag eller under åren 1904 och 1905 af lagen om försäkringsrörelse.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

4:o). Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 158) har herr *C. J. F. Ljunggren* föreslagit, det Riksdagen måtte besluta, att det i årets statsverksproposition under sjunde hufvudtitelns ordinarie utgifter uppförda anslaget till befrämjande i allmänhet af slöjderna skulle för år 1905 ökas med 5,000 kronor till reseunderstöd åt sådana idkare af handtverk och annan mindre industri, hvilka bedrifva sin verksamhet i den omfattning, att de själfva i allmänhet icke deltaga i yrkesarbetet, och som önska att genom inhämtande i främmande länder af nya arbetsmetoder med mera förvärfva ytterligare insikter och erfarenhet. *Ang. höjning af anslaget.*

Med afseende å de skäl, som till stöd för förslaget åberopats, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Dessutom anser sig utskottet böra meddela, att centralstyrelsen för Sveriges handtverks- och industriföreningar i en till utskottet inkommen skrifvelse uttalat sitt lifliga instämmande i motionens syfte.

Till sådana understöd, hvarom i motionen förmäles, har Riksdagen år 1902 på ordinarie stat uppfört ett anslag af 5,000 kronor, hvilket belopp, enligt hvad af den då förebragta utredningen framgår, kommerskollegium ansett lämpligen kunna under dåvarande förhållanden för ändamålet anslås. Äfven om utskottet icke kan bestrida, att höjning af anslaget kan komma att visa sig behöflig, synes likväl tillräcklig erfarenhet härutinnan ännu icke hafva kunnat förvärfvas. På grund häraf och då i hvarje fall någon förhöjning af anslaget icke synes böra vidtagas, med mindre behofvet af en sådan åtgärd blifvit genom utredning af vederbörande myndigheter ådagalagdt, får utskottet hemställa,

att herr Ljunggrens förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter.

5:o). Kungl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte minska förslagsanslaget för kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter, nu högst 25,000 kronor, med 17,000 kronor till högst 8,000 kronor. *Ang. kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter.*

Af den i statsrådsprotokollet (sid. 209—210) lämnade utredningen

inhämtas hufvadsakligen, att af anslagets nuvarande belopp 7,000 kronor äro afsedda till arfvoden åt dem, hvilka inom finansdepartementet biträda med berörda kontroll och med handläggning af ärenden rörande enskilda banker och kreditanstalter, under det att återstoden af anslaget i mån af behof användts till arfvoden åt de af Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande förordnade ombud vid bankaktiebolagen, att emellertid behofvet af statsanslag för sistnämnda ändamål upphört genom den från och med innevarande år gällande lagstiftning rörande de enskilda bankinrättningarna, hvilka numera äro skyldiga att ersätta de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade allmänna ombud, samt att för den centrala bankkontrollen ansetts hädanefter erfordras ett anslag af 8,000 kronor årligen, hvarigenom skulle möjliggöras anställande på finansdepartementets bankbyrå af ett biträde vid det statistiska arbetet å byrån.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka hvad af Kungl. Maj:t i förevarande afseende blifvit föreslaget, hemställer alltså,

att Riksdagen må minska förslagsanslaget för kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter, nu högst 25,000 kronor, med 17,000 kronor till högst 8,000 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

Ang. öfriga ordinarie anslag.

6:o). Beträffande öfriga ordinarie anslag under sjunde hufvudtiteln har icke någon förändring blifvit föreslagen.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under denna hufvudtitel, som här ofvan icke blifvit omförmälda, må för år 1905 fastställas till samma belopp som i innevarande års riksstat.

Extra anslag.

Med anledning af de för tillfälliga behof, hänförliga till sjunde hufvudtiteln, gjorda framställningar, får utskottet afgifva följande yttranden och förslag.

Arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå.

7:o) I öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning hemställer utskottet, *Ang. arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå.* [5.]

att Riksdagen må till beredande af arfvode för en *byråassistent å finansdepartementets bankbyrå* på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 4,500 kronor.

Ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet.

8:o) Sedan 1901 års Riksdag, på därom af Kungl. Maj:t gjord framställning, beviljat till *ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet* ett anslag af 20,000 kronor, att utgå under fyra år, samt Riksdagen för hvart och ett af åren 1902, 1903 och 1904 af detta anslag anvisat å extra stat under sjunde hufvudtiteln 5,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att af samma anslag på extra stat för år 1905 anvisa återstoden 5,000 kronor. *Ang. ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet.* [6.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet af förut beviljadt anslag å 20,000 kronor på extra stat för år 1905 anvisa återstoden, 5,000 kronor.

Förstärkning af statskontorets arbetskrafter.

9:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till hvad departementschefen i detta ärende till statsrådsprotokollet (sid. 212—214) anfört, får utskottet hemställa, *Ang. förstärkning af statskontorets arbetskrafter.* [7.]

att Riksdagen må till *förstärkande af statskontorets arbetskrafter* på extra stat jämväl för år 1905 anvisa ett anslag af 3,000 kronor.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

Ang. ersättning för af statskontoret gjorda förskott. [8.]

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *gäldande af utaf statskontoret gjorda förskott,* 109,231 kronor 38 öre, å extra stat för år 1905 anvisa ett motsvarande belopp, som för undvikande af öretal i riksstaten samt för jämnande af hufvudtitelns slutsumma borde utföras med 109,293 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhämtas, att de af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, som tillhörde sjunde hufvudtiteln och borde till ersättande hos Riksdagen anmälas, vore enligt uppgift från statskontoret:

till ersättning, jämlikt kungl. brefvet den 7 juni 1901, till Kristina församling i Falun för den till statsverket indragna, från den så kallade bergsfrälsejorden i Kopparbergs län utgående tägtekarlsräntan	kronor	2,358: 25
„ förhöjning för år 1902, jämlikt Riksdagens medgifvande i skrifvelse den 15 maj samma år, af det i statskontorets stat uppförda anslaget till vikariat, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden	„	4,700: —
„ ersättning till ägare af skattefrälsehemman, hvilkas ränta icke blifvit af statsverket inlöst,	„	35,689: 64
„ ersättning för förskott till inlösen af skattefrälseräntor	„	3,398: 72
„ kommerskollegium, enligt kungl. brefvet den 17 juni 1893, utanordnade medel för godtgörande af vissa utgifter och kostnader för svenskt sjöfolk m. m., 27,300 kronor, samt, enligt kungl. brefvet den 22 januari 1897 angående ordningen och sättet för gäldande af vissa utgifter, som föranledas af stadgandena i 319 och 321 §§ i sjölagen, utanordnade medel, 600 kronor, eller tillsammans	„	27,900: —
„ kostnader för tullstatskommittén	„	29,042: 59
„ kostnader för utredning och uppgörande af förslag rörande beskattning af punsch m. m.	„	620: —
„ kostnader för utarbetande af förslag till ordningsstadga för bryggerierna i riket	„	565: 75
„ godtgörelse för förskjuten kostnad för anbringande år 1902 af registreringsnummer å svenska fartyg	„	4,956: 43
eller tillhopa	kronor	109,231: 38.

I fråga om berörda kostnad för anbringande af registreringsnummer å svenska fartyg har departementschefen lämnat vissa meddelanden, beträffande hvilka utskottet hänvisar till statsrådsprotokollet (sid. 215—216).

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, till ersättning för ofvanberörda, af statskontoret gjorda förskott, å extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 109,293 kronor; dock att i anslagets belopp må få göras den jämkning, som till jämnande af hufvudtitelns slutsumma kan erfordras.

Förstärkning af arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen.

Ang. förstärkning af arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen. [9.]

11:o) Kungl. Maj:t har under punkten 9 af ifrågavarande hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till *förstärkning af arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen* på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 12,000 kronor.

Öfver detta förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva yttrande, hvilket utskottet skolat för Riksdagen

anmäla.

Underhåll och reparationer af publika byggnader.

Ang. underhåll och reparationer af publika byggnader. [10.]

12:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *underhåll och reparationer af publika byggnader* på extra stat för år 1905 bevilja ett anslag af 50,000 kronor.

Utredningen i detta ärende innefattas å sid. 216—219 i statsrådsprotokollet.

Till statsrådsprotokollet i detta ärende har meddelats, hurusom Kungl. Maj:t vid åtskilliga tillfällen under åren 1899—1902 medgifvit, att statskontoret finge förskjuta medel, som af öfverintendentsämbetet befunnits erforderliga för iståndsättande af utrikesministerhotellet och åtskilliga landshöfdingebostäder, och att de ifrågavarande förskotten, som förklarats skola framdeles ersättas af för ämbetet disponibla anslag, uppgått till så höga belopp, att, enligt en af ämbetet år 1902 gjord beräkning, förskottssumman ansetts icke kunna, äfven under antagande

af dåvarande medelstillgång, blifva statskontoret till fullo godtgjord förrän under år 1908. I anledning häraf och då äfven i statsrådsprotokollet rörande vissa andra punkter af förevarande hufvudtitel meddelanden lämnats angående under liknande omständigheter gjorda förskott, har utskottet ansett sig böra framhålla önskvärdheten af, att dylikt anteciperande på framtida anslag må så vidt möjligt är undvikas.

Då det begärda anslaget för år 1905 för underhåll af publika byggnader, särskildt med afseende å de af statskontoret förskotterade beloppens storlek, uppenbarligen är behöfligt, får utskottet, under hänvisning till hvad utskottet här ofvan yttrat, hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för åren 1900—1904 ägt rum, må på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 50,000 kronor till underhåll och reparationer af publika byggnader.

Iståndsättande af de åt landshöfdingen i Kalmar län anslagna boställslägenheter m. m.

Ang. iståndsättande af de åt landshöfdingen i Kalmar län anslagna boställslägenheter m. m.
[11.]

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till förändring och iståndsättande af *boställslägenheter åt landshöfdingen i Kalmar län* samt utförande i sammanhang därmed af vissa inrednings- och andra arbeten inom och å den äldre residensbyggnaden i Kalmar på extra stat för år 1905 anvisa ett anslag af 46,000 kronor.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet, sid. 220—223.

På grund af hvad till stöd för denna Kungl. Maj:ts framställning åberopats får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må för utförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 12 januari 1904 omförmälda ritning, arbetsbeskrifning och kostnadsförslag af följande arbeten inom och å den äldre residensbyggnaden i Kalmar, nämligen dels förändring och iståndsättande af boställslägenheter åt landshöfdingen i Kalmar län, dels inredande af lokaler för ej mindre nämnda läns landt-

mäterikontor, än äfven länsstyrelsens arkiv, dels ock reparationer af ytterfasaderna, på extra stat för år 1905 anvisa ett anslag af 46,000 kronor.

Anordnande af nya ämbetslokaler åt länsstyrelsen i Uppsala län m. m.

Ang. anordnande af nya ämbetslokaler åt länsstyrelsen i Uppsala län m. m. [12.]

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit, att för inredande i *Uppsala slott* af ämbetslokaler åt länsstyrelsen i Uppsala län, boställsvåning åt landshöfdingen därstädes samt lägenheter för Uppsala läns landsting och hushållningssällskap Riksdagen, under förutsättning att för nämnda ändamål landsting och hushållningssällskap bidroge, landstinget med 17,000 kronor och hushållningssällskapet med 23,000 kronor, samt under villkor i öfrigt att i fråga om de för landsting och hushållningssällskap afsedda lägenheter underhållet af hvardera lägenheten bekostades af vederbörande innehafvare, så länge staten icke återtoge dispositionen öfver lägenheten, måtte på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 54,400 kronor, samt att Riksdagen tillika måtte förklara, att, därest staten återtoge dispositionsrätten öfver bägge eller endera af omförmälda, för landsting och hushållningssällskap afsedda lägenheter, det af vederbörande lägenhetsinnehafvare för ofvanberörda ändamål utgifna bidrag skulle af statsmedel till honom återgäldas.

Utredningen i detta ärende återfinnes i statsrådsprotokollet, sid. 224—257.

På de skäl, som af departementschefen åberopats, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) för inredande i Uppsala slott i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 12 januari 1904 omförmälda, af arkitekten Ture Stenberg senast upprättade ritning samt därtill hörande kostnadsberäkning af ämbetslokaler åt länsstyrelsen i Uppsala län, boställsvåning åt landshöfdingen därstädes samt lägenheter för Uppsala läns landsting och hushållningssällskap, under förutsättning att för nämnda ändamål landsting och hushållningssällskap bidraga, landstinget med 17,000 kronor och hushållningssällskapet med 23,000 kronor,

samt under villkor i öfrigt att i fråga om de för landsting och hushållningssällskap afsedda lägenheter underhållet af hvardera lägenheten bekostas af vederbörande innehafvare, så länge staten icke återtager dispositionen öfver lägenheten, på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 54,400 kronor; samt

b) förklara, att, därest staten återtager dispositionsrätten öfver bägge eller endera af omförmälda, för landsting och hushållningssällskap afsedda lägenheter, det af vederbörande lägenhetsinnehafvare för ofvanberörda ändamål utgifna bidrag skall af statsmedel till honom återgäldas.

Förstärkning af kommerskollegii arbetskrafter.

Ang. förstärkning af kommerskollegii arbetskrafter m. m. [13.]

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att *dels* till bestridande af kostnader för *handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska fartygs registrering* på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 6,500 kronor, *dels ock* för gäldande af de af statskontoret förskjutna kostnader för handläggning hos kommerskollegium under åren 1902, 1903 och 1904 af dylika ärenden på extra stat för år 1905 uppföra ett belopp af 17,500 kronor.

I fråga om de skäl, hvarpå denna framställning grundats, tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet, sid. 257—263.

På grund af hvad i ärendet förekommit hemställer utskottet,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må

a) till bestridande af kostnader för handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska fartygs registrering på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 6,500 kronor; samt

b) för gäldande af de af statskontoret förskjutna kostnader för handläggning hos kommerskollegium under åren 1902, 1903 och 1904 af dylika ärenden på extra stat för år 1905 uppföra ett belopp af 17,500 kronor.

Arbetsstatistiska undersökningar i kommerskollegium.

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för *arbetsstatistiska undersökningar* på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 15,800 kronor. *Ang. arbetsstatistiska undersökningar i kommerskollegium.* [14.]

Den utredning, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts berörda förslag, innefattas i statsrådsprotokollet, sid. 263—276.

För hvartdera af åren 1903 och 1904 har Riksdagen för ifrågavarande ändamål anvisat ett anslag af 15,000 kronor. Den ökning i anslaget, som nu blifvit ifrågasatt, är afsedd för aflönande af en vaktmästare vid kommerskollegii arbetsstatistiska afdelning. I afseende härå har emellertid kommerskollegium anfört, att inrättandet inom kollegium af ej mindre afdelningen för arbetsstatistik, än äfven en särskild afdelning för fartygsregistrering, jämte anställandet hos kollegium af särskilda biträden såväl för behandlingen af ärenden rörande yrkesinspektionen, som ock med afseende å tillsynen öfver elektriska ledningar för belysning eller arbetsöfverföring, med häraf följande, jämväl i öfrigt växande behof af ökadt vaktmästarebiträde oundgängligen påkallade, äfven oafsedt förstnämnda afdelnings vidare utveckling, inrättandet hos kollegium af en ny vaktmästaresyssla.

Då, med hänsyn till hvad kommerskollegium sålunda yttrat, vaktmästarens tjänstgöring icke synes böra förläggas uteslutande till den arbetsstatistiska afdelningen, får utskottet, som i öfrigt icke funnit anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts omförmälda förslag, hemställa,

att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må på extra stat för år 1905 anvisa

a) för arbetsstatistiska undersökningar ett belopp af 15,000 kronor; samt

b) till arfvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium ett belopp af 800 kronor.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

17:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och i öfverensstämmelse med hvad under en följd af år ägt rum, hemställer utskottet, *Ang. anslag till väfskolan i Borås.* [15.]

att Riksdagen må på extra stat för år 1905 anvisa

a) såsom bidrag till upprätthållande af *väfskolan i Borås* — med villkor att från Älfsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften af statsanslaget — 3,800 kronor; samt

b) såsom bidrag till aflönande af en andre lärare vid samma skola 1,000 kronor, under villkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda läns landsting eller eljest tillskjutet.

Ang. anslag för tryckning af vissa reseberättelser.

18:o) Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 169) har herr *David Bergström* föreslagit, att Riksdagen måtte för offentliggörande i tryck af berättelser, som efter med understöd af statsmedel företagna resor till utlandet afgifvits af teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, hvilka icke ägna sig åt bergshandteringen, bevilja ett anslag af 6,000 kronor.

I fråga om de skäl, som af motionären anförts till stöd för nämnda förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

De reseberättelser, som skola afgifvas af de personer, hvilka företagit resor till utlandet med understöd från det under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af slöjderna» uppförda anslag till reseunderstöd åt vissa tekniker, torde hufvudsakligen vara afsedda att möjliggöra kontroll däröfver, att de utgifna statsmedlen blifvit för afsedt ändamål använda. Enligt hvad i motionen meddelats, har någon del af de nu ifrågavarande reseberättelserna plägat tryckas i den af svenska teknologföreningen utgifna »teknisk tidskrift», hvilken sedan flera år tillbaka från besparingarna å sjätte och sjunde hufvudtitlarna erhållit statsunderstöd med tillhopa 2,000 kronor årligen. För bedömande af frågan, huruvida anledning kan föreligga för staten att i den ordning motionären ifrågasatt ingripa för reseberättelsernas befordrande till trycket i större utsträckning än hittills varit fallet, synes erfordras en sakkunnig utredning om beskaffenheten och värdet af reseberättelserna, om lämpligaste sättet för deras publicerande samt om de härför behöfliga kostnaderna, hvilken utredning icke kunnat af utskottet åstadkommas. Emellertid är utskottet öfvertygadt, att Kungl. Maj:t, därest det i motionen framställda önskemålet skulle befinnas förtjäna beaktande, icke skall underlåta att, på därom af vederbörande gjord framställning, vidtaga den åtgärd, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

att herr Bergströms förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.

19:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under åberopande af hvad departementschefen i detta ärende till statsrådsprotokollet, sid. 277—280, anfört, hemställer utskottet, *Ang. anslag till handelsundervisning.* [16.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1902—1904 ägt rum, på extra stat för år 1905 anvisa ett anslag af 28,000 kronor, att af Kungl. Maj:t användas till understöd åt *Göteborgs handelsinstitut* och *grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut,* under förutsättning, hvad Göteborgs handelsinstitut beträffar, att Göteborgs stadsfullmäktige och, hvad Frans Schartaus handelsinstitut angår, att grosshandelssocieteten i Stockholm fortfarande till instituten lämna årligt understöd till minst samma belopp som hittills, samt på de villkor i öfrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för år 1905 på extra stat anvisa dels till *befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar* ett anslag af 18,000 kronor, dels ock till *handelsstipendier* ett anslag å 20,000 kronor. *Ang. anslag för befrämjande af svenska alsters afsättning i utlandet samt till handelsstipendier.* [17, 18.]

Den utredning, som i detta ärende förebragts, innefattas å sid. 280—282 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts berörda förslag har utskottet haft att taga under öfvervägande en af herr *C. J. F. Ljunggren* inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 101), däri yrkats, det Riksdagen måtte besluta, att det af Kungl. Maj:t under sjunde hufvudtitelns 18:de punkt i statsverkspropositionen föreslagna anslaget af 20,000 kronor till handelsstipendier i stället skulle för år 1905 utgå med 30,000 kronor.

Till stöd för sitt förslag har motionären anfört följande:

»Det torde vara obestridligt, att många af de uppoffringar, som göras för utvecklingen af landets näringar, kunna gifva mångdubbelt gagn igen. Särskildt gäller detta för sådana understöd, som grundas på ernående af ökad yrkesutbildning i ändamål att därefter med större framgång och till mera allmän båtnad utöfva rörelse.

Regering och Riksdag hafva också med stor beredvillighet ägnat sin uppmärksamhet häråt och sökt att på mångahanda sätt medelst anslag till handelns och industriens bästa främja landets näringar, då behofven gifvits till känna och blifvit fullt ådagalagda.

Bland de extra anslag till förmån för vår kommersiella utveckling, som 1904 års statsverksproposition upptager, finnes under sjunde hufvudtitelns n:is 17 och 18 ett par poster, som under de senare åren väckt särskildt intresse i landet och äfven upprepade gånger varit föremål för Riksdagens speciella handläggning.

Jag åsyftar härmed anslagen

n:o 17 till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar, af Kungl. Maj:t föreslaget till ..... 18,000 kronor,

samt n:o 18 till handelsstipendier, af Kungl Maj:t föreslaget till ..... 20,000 „

Beträffande det förstnämnda torde väl tidpunkten icke nu vara inne att kunna ernå en behöflig ökning af anslaget, då förra årets Riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, beslöt en höjning från förutvarande 15,000 kronor till 18,000 kronor, hvilket senare belopp jämväl återfinnes i Kungl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag, men jag afser i stället härmed att söka intressera Riksdagen för en höjning af anslaget till *handelsstipendier*, enär detsamma torde vara i behof af att ökas, då det belopp af 20,000 kronor, som de senare 6 åren härför utgått, numera kan anses vara alltför knappt för ändamålet.

I den mån behofvet af ökade omsorger om handelsstipendiatinstitutionen gör sig gällande, bör gifvetvis höjning i anslaget ske.

Frågan om inrättande af handelsstipendier väcktes år 1888 af styrelsen för Sveriges allmänna exportförening, men föranledde icke till någon Kungl. Maj:ts åtgärd, förrän kommerskollegium år 1894 i underdånig skrifvelse återupptog frågan och hemställde om anvisande af 15,000 kronor för ändamålet.

Kungl. Maj:t föreslog i anledning däraf 1895 års Riksdag att besluta sådan höjning af anslaget till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar, att af

detsamma kunde utgå 15,000 kronor till handelsstipendier, men Riksdagen biföll icke denna Kungl. Maj:ts proposition. Vid 1896 års riksdag väcktes af herr O. R. Themptander motion i Andra Kammaren om extra anslag af 20,000 kronor till handelsstipendier; och beslöt Riksdagen i anledning häraf att för ändamålet anvisa 10,000 kronor, men skulle samtidigt det förutvarande anslaget 20,000 kronor till befrämjande af svensk export minskas till 15,000 kronor. Enahanda belopp för bägge anslagen anvisades jämväl af 1897 års Riksdag.

Samma år hade Sveriges kontoristförening hemställt om höjande af anslaget till handelsstipendier från 10,000 kronor till 20,000 kronor, och kommerskollegium hade äfven tillstyrkt denna åtgärd, men Kungl. Maj:t fann ej skäl göra sådan framställning till Riksdagen.

Påföljande år — 1898 — beslöt emellertid Riksdagen på enskilda motioner (af herr John Rettig i Första och af herr O. A. Brodin i Andra Kammaren) att höja anslaget för handelsstipendier till 20,000 kronor, och har sedan dess detta belopp årligen utgått och återfinnes jämväl nu i föreliggande statsverksproposition.

Angående villkoren för åtnjutande af handelsstipendier kan det måhända vara på sin plats att här intaga hvad gällande bestämmelser härom omförmäla.

Kungl. Maj:ts nådiga bref till kommerskollegium den 27 november 1896 stadgar följande:

att stipendiers fördelning bestämmes af Kungl. Maj:t efter förslag af kommerskollegium;

att för kompetens till erhållande af dylikt stipendium skall erfordras att styrka sig ej mindre hafva med goda betyg genomgått antingen handelsinstitut eller högre tekniskt läroverk eller ock på annat sätt förskaffat sig motsvarande teoretiska förkunskaper än äfven hafva förvärfvat praktiska insikter i handelsväsendet antingen genom självständig agenturverksamhet med artiklar, som kunna blifva af någon betydelse för svensk export, eller genom någon tids väl vitsordad kontorsverksamhet på handelskontor eller vid industriell anläggning, helst sådan, där verksamheten omfattar artiklar af nyssberörda slag;

att vid stipendiums fördelning hänsyn företrädesvis skall tagas till de sökandes praktiska duglighet och förfarenhet i handel och industri;

att stipendiat må antingen uppehålla sig å någon viss handelsplats i det land, där han önskar vinna vidare utbildning, eller besöka flera länder och handelsplatser, likasom han ock må taga anställning på utländskt handelskontor, vare sig såsom volontär eller mot lön;

att stipendiebeloppet, som i regel må utgöra tvåtusen till femtusen kronor för år, skall i hvarje särskildt fall bestämmas med hänsyn till, bland annat, aflägsenheten af och lefnadskostnaderna i det eller de länder, stipendiat skall besöka;

att stipendiat skall vara skyldig att inom tid, som vid stipendiets tilldelande bestämmes, inställa sig i det land eller något af de länder, där han skall uppehålla sig under stipendietiden, samt i öfrigt ställa sig till efterrättelse hvad vid stipendiets tilldelande blifver bestämdt i fråga om såväl den eller de utrikes platser, han skall besöka, som ock föremålet för hans verksamhet med mera;

att stipendiat skall vara skyldig att för hvarje halft år af stipendietiden rörande sin verksamhet och sina iakttagelser beträffande handelsförhållanden, afsättningsmöjligheter för svenska varor med mera i det främmande land, där han vistas, eller det land eller de länder, han under sina resor besökt, afgifva berättelse, som skall till kommerskollegium insändas senast inom två månader efter utgången af den tid, berättelsen skall omfatta, samt vara åtföljd af intyg, att stipendiaten uppehållit sig i det land eller de länder, som i berättelsen afses, äfvensom, därest stipendiaten vunnit anställning hos affärsman i utlandet, af intyg därom samt rörande arten af den tjänstgöring, som därvid varit honom ålagd;

att af stipendiebeloppet må af stipendiat eller hans befullmäktigade ombud lyftas en tredjedel vid utresan eller, därest stipendiat redan vistas i det land, där han tänker vidare uppehålla sig, genast efter stipendiets beviljande, den andra tredjedelen efter det den första samt den sista tredjedelen efter det den andra halfårsberättelsen afgifvits och godkänts; samt

att sökande till ifrågavarande stipendier hafva att å tid, som kommerskollegium bestämmer, till kommerskollegium ingifva sina till Konungen ställda ansökningar i ämnet, hvilka böra vara åtföljda af prästbevis jämte de betyg och intyg i öfrigt, som må kunna företes, samt innehålla uppgift å det land eller de länder, dit sökanden ämnar begifva sig, och den plan för sin verksamhet, sökanden tänker under vistelsen utomlands följa.

Anslaget till handelsstipendier har äfven varit föremål för handels- och sjöfartskommitténs af år 1898 uppmärksamhet, i det att nämnda kommitté hos Kungl. Maj:t framställt förslag om detsammas höjning från 20,000 kronor till 40,000 kronor med samtidigt förenande af exportanslaget 15,000 kronor till ett gemensamt årligt anslag af 55,000 kronor, för att däraf skulle kunna utdelas stipendier,

dels för inhämtande utrikes af kännedom om villkoren för svenska alsters afsättning,

dels för verksamhet utrikes för sådan afsättning,

dels ock för studier utrikes af sättet och villkoren för skeppsrederirörelsens bedrifvande.

Kommerskollegium, som år 1901 infordrat yttranden i ärendet från åtskilliga handels- och sjöfartsnämnder i riket, har emellertid i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t, med förmälan att vilja förorda syftet med kommitténs förevarande förslag, förklarat sig icke kunna biträda handels- och sjöfartskommitténs uppfattning, att de för ifrågavarande ändamål erforderliga medel borde anvisas i form af förhöjning af anslaget till handelsstipendier och båda slagen utgå af ett gemensamt anslag, utan ansett, att, därest stipendier för rederinäringens befrämjande skulle anordnas, detta måtte ske i form af särskildt anslag.

Af de hittills utgående anslagen till handelsstipendier hafva följande dispositioner blifvit gjorda:

Årsanslag	Antal sökande	Tilldelade stipendier		Summa tilldelade	Medeltal stipendiebelopp	
		Nya	Fortsättnings-stipendier		Kronor	
1897 10,000 kronor	13	3	—	3	3,333	33
1898 10,000 „	22	2	2	4	2,500	—
1899 20,000 „	14	5	3	8	2,500	—
1900 20,000 „	23	4	3	7	2,857	15
1901 20,000 „	13	2	7	9	2,222	22
1902 20,000 „	31	4	4	8	2,500	—
1903 20,000 „	26	5	3	8	2,500	—
1904 20,000 „	40	(Ännu ej behandlade)				

Under de två senaste åren hafva följande stipendier för verksamhet i angifna länder blifvit utdelade.

1902.			1903.		
		Fortsättningsstipendier.			
Ryssland	2,000	kronor.	La Plataländerna	3,000	kronor.
Ostasien	2,000	„	Sydöstra Europa	3,000	„
Vladivostok	3,000	„	Ryssland	2,500	„
Kina och Japan	1,500	„			
		Nya stipendier.			
La Plataländerna	3,000	„	Siam	4,000	„
Sydöstra Europa	3,000	„	Ryssland	2,000	„
Ryssland	2,500	„	Ryssland	2,000	„
Nordamerika	3,000	„	Nordamerika	1,500	„
			Transvaal	4,000	„
Extra från exportanslaget:			*Extra* från exportanslaget:		
Ryssland	1,500	„	Ryssland	1,500	„
S:a	21,500	kronor.	S:a	23,500	kronor.

(Bemärkas bör, att år 1903 uppkom en tillfälligtvis ökad tillgång på grund af att tilldeladt stipendium upphört att utgå, hvadan nämnda år af denna besparing användts 2,000 kronor till nytt stipendium.)

Ehuruväl stipendierna, för att kunna motsvara afsedda ändamålet, af Kungl. Maj:t bestämts skola i regel utgöra 2,000 kronor till 5,000 kronor, framgår det af förestående tabeller, dels att de tilldelade beloppen på ett par undantag när ligga under medeltalet af gränssummorna, dels att ett par stipendier blifvit satta under 2,000 kronor.

Detta, jämte det att blott ett fåtal stipendiater kunnat utses bland det stora antalet sökande, tyder obestridligen därpå, att det af Riksdagen under de senaste sex åren till 20,000 kronor årligen fastställda anslaget till handelsstipendier *numera* får anses för lågt och därför gärna borde ökas, på det att det afsevärda gagnet för svensk utrikes handel och exportutveckling må i tillbörlig grad kunna vinnas.

Den för handelsstipendierna hittills gällande och synnerligen ändamålsenliga principen, att så kallade »fortsättningsstipendier» tilldelas dem, som däraf gjort sig förtjänta, betingar ovillkorligen ett rikligt tilltaget årsanslag, om icke utsikterna för nya, meriterade sökande att undfå handelsstipendier skola än ytterligare förminskas.

Att af 142 sökande till och med år 1903 blott 47 kunnat undfå stipendier visar tydligt anslagets knapphet. Den ringa sannolikheten för nyanmälda (för innevarande års stipendier hafva icke mindre än 40 sökande anmält sig) att komma i åtnjutande af stipendium, lär nog icke vara så särdeles fördelaktigt för stipendiatinstitutionen och lär jämväl kunna medföra den olägenheten, att personer med lust och fallenhet för svensk exportverksamhet genom bristande understöd härtill bringas in på andra banor, där de måhända icke utöfva det gagn, som annars genom deras egenskaper kunnat vinnas för Sveriges exporthandel.

Det torde därför få anses gynnsamt för landets näringar, om en väsentlig ökning af anslaget till handelsstipendier kunde åvägabringas.

Att en ökning från 20,000 kronor till 30,000 kronor icke, i betraktande af anslagets produktiva natur, bör anses orimlig, får man hysa berättigad öfvertygelse om. Det kunde fastmera förefinnas anledning att framställa begäran om ännu högre anslag, då därigenom landet skulle kunna med desto större effekt draga nytta af utsända handelsadepter för den ökning i exportverksamheten, som är så eftersträfvansvärd i syfte att bringa handelsbalansen i gynnsammare läge, än hvad fallet varit under de senare åren.

Till stöd för den här anförda åsikten om stipendieanslagets otillräcklighet tillåter jag mig anföra, hvad styrelsen för Sveriges allmänna exportförening nyligen härom nämnt i en skrifvelse till kommerskollegium.

Styrelsen skrifver bland annat följande:

'Styrelsen är öfvertygad om att stipendiatinstitutionen, oafsedt det gagn och den verksamhet den skänker de unge männen, synnerligen bidrager till upplysning om exportmöjligheter å den utländska marknaden och till spridande af kännedom om våra industrialster i främmande land; och får styrelsen därför uttrycka sin lifliga förhoppning, att det för handelsstipendiater afsedda anslaget måtte väsentligt höjas, hvarigenom äfven större stipendier kunde utdelas, och som en följd däraf större anspråk ställas på handelsstipendiaterna, än hvad man nu i flera fall rimligtvis kan begära.'

Såsom af ofvanstående uppgift om stipendieutdelningen framgår, ha ännu icke på grund af anslagets knapphet kunnat utgifvas högre handelsstipendier än 4,000 kronor, och detta endast i två fall under alla sju åren från 1897.

Det torde emellertid vara uppenbart, att vistelsen i mycket aflägsna länder ställer sig väsentligt dyrare än i de mera närbelägna, på samma gång kännedomen om svensk industri och svensk exportförmåga

gifvetvis är mindre i de förra länderna än i de sistnämnda och äfven där fordrar större omkostnader för att på ett verksamt sätt spridas.

Det borde därför vara i hög grad önskligt för vår export, om anslaget till handelsstipendier vore så rikligt, att meriterade unga affärsmän, som vilja ägna sig åt verksamhet i sådana aflägsna länder, där svenska varor med fördel kunna finna ny eller vidgad marknad, kunde ernå så höga stipendier, att deras verksamhet icke på något vis bragtes i trångmål. Med höjande af stipendierna för vissa fall till det af Kungl. Maj:t angifna maximum skulle, såsom exportföreningens styrelse jämväl påpekat, större anspråk kunna ställas på stipendiaterna, än hvad man nu kan begära.»

Dessutom har motionären meddelat några utdrag af en del i tidskriften »Svensk export» införda berättelser af senare årens handelsstipendiater. Beträffande dessa utdrag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet anser sig böra för Riksdagen omförmäla, att Sveriges allmänna exportförening, Sveriges allmänna handelsförenings förvaltningsutskott och Sveriges kontoristförenings styrelse i särskilda till utskottet inkomna skrifvelser anhållit om utskottets förord för berörda motion.

Emot Kungl. Maj:ts förslag, att till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar måtte för år 1905 anvisas samma belopp som för innevarande år, eller 18,000 kronor, har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

Till handelsstipendier har för hvart och ett af åren 1900—1904 varit af Riksdagen anvisadt ett anslag af 20,000 kronor, hvilket belopp af Kungl. Maj:t äskats äfven för år 1905, och har, såsom ofvan nämnts, i berörda motion föreslagits, att anslaget måtte för år 1905 bestämmas till 30,000 kronor.

Utskottet behjärtar till fullo vikten däraf, att åtgärder vidtagas för att i främmande länder utbreda kännedomen om svenska industrialster och därstädes bereda dem afsättning, och anser, att i detta afseende alltför litet blifvit åtgjordt.

Likväl har utskottet icke genom hvad motionären anfört funnit sig öfvertygadt därom, att detta syfte skulle bäst främjas genom höjning af anslaget till handelsstipendier. Då Riksdagen i skrifvelse

till Kungl. Maj:t den 28 februari 1903 i anledning af väckta motioner i fråga om åtgärder, som kunna föranledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder, påpekat vikten af åtgärder, ägnade att främja svenska alsters afsättning i utlandet, och denna fråga på grund af Riksdagens sålunda gjorda uttalande lärer vara föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, synes det kunna antagas, att, därest höjning af ifrågavarande anslag skulle med hänsyn till resultaten af de utsända stipendiaternas verksamhet och tillgången på väl kvalificerade sökande visa sig nyttig och behöflig, Kungl. Maj:t ej skulle underlåta att till Riksdagen aflåta förslag i ämnet. Utskottet anser sig därför icke böra förorda, att det till ifrågavarande stipendier afsedda anslag nu bestämmes till högre belopp än det af Kungl. Maj:t föreslagna.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

a) att Riksdagen må till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 18,000 kronor; samt

b) att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning samt med afslag å herr Ljunggrens förevarande motion, må på extra stat för år 1905 anvisa till handelsstipendier ett belopp af 20,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.

Ang. anslag till bergsskolorna. [19.]

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1905 bevilja till *bergsskolorna i Filipstad och Falun* ett anslag af 23,000 kronor.

Den utredning, som ligger till grund för ifrågavarande förslag, innefattas i det i ärendet förda statsrådsprotokollet, sid. 282—291, hvaraf bland annat inhämtas: *att* efter år 1874 de ordinarie anslagen för de båda ifrågavarande bergsskolorna utgjort 23,000 kronor, däraf 14,000 kronor bekostats af statsmedel och återstående 9,000 kronor af järnkontoret, som därjämte fått vidkännas åtskilliga extra kostnader för skolorna; *att* emellertid till följd af stegring i skolornas elevantal jämte andra omständigheter brukssocieteten efter föregången utredning beslutit

vissa förändringar i skolornas organisation, hvilka nödvändiggjort anställande vid hvardera skolan af ytterligare en ordinarie lärare samt äfven medfört en stegring i de allmänna omkostnaderna för skolorna, hvarjämte brukssocieteten funnit sig föranlåten att vidtaga en måttlig förhöjning af de år 1874 bestämda lärarelönerna; *att* hela årsanslaget till hvardera skolan till följd häraf ansetts böra höjas från 11,500 kronor till 19,000 kronor, hvarigenom den sammanlagda ordinarie utgiften för de både skolorna beräknats skola stiga från 23,000 till 38,000 kronor; *samt att* det synts brukssocieteten billigt, om statsverket bidroge till denna kostnad i samma proportion, hvari staten deltagit i de år 1874 bestämda utgifterna, eller efter förhållandet 14 till 9; med iakttagande hvaraf ofvanberörda 38,000 kronor beräknats böra i jämna tusental fördelas med 23,000 kronor på statsverket och 15,000 kronor på järnkontoret.

På grund af hvad till statsrådsprotokollet i detta ärende blifvit anfördt, hemställer utskottet,

att Riksdagen må, under villkor att bergsskolorna i Filipstad och Falun komma att under år 1905 fortsätta sin verksamhet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 januari 1904 angifna plan, hvarom Kungl. Maj:t torde vilja genom inspektion af sakkunnig person sig förvissa, å extra stat för samma år anvisa ett belopp af 23,000 kronor, att till brukssocietetens fullmäktige i järnkontoret utbetalas.

Anordnande af fabriksinspektion.

Ang. anslag för anordnande af fabriksinspektionen. [20.]

22:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för hvart och ett af åren 1902—1904 ägt rum, för *anordnande af fabriksinspektion,* på extra stat för år 1905 anvisa:

a) till aflöning åt åtta yrkesinspektörer 40,000 kronor med 5,000 kronor till enhvar, för år räknadt;

b) till arfvode åt en assistent i kommerskollegium 3,000 kronor;

c) till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 12,000 kronor; samt

d) till Kungl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor,

eller tillhopa 57,000 kronor.

Ersättning till sjömanshusen.

23:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till hvad i afseende härå blifvit till statsrådsprotokollet (sid. 292—293) anfördt, hemställer utskottet, *Ang. anslag för ersättning till sjömanshus.* [21.]

att Riksdagen må å extra stat för år 1905 under benämning »*ersättning till sjömanshusen*» anvisa ett anslag af 30,000 kronor för beredande åt sjömanshusen af skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning samt med utarbetande af sjöfartsstatistiska uppgifter, dock under villkor, att aflöningarna till tjänstemännen vid sjömanshus, som erhåller sådan ersättning, icke må utan kommerskollegii medgifvande höjas.

Brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm.

24:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet, *Ang. brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm.* [22.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för hvartdera af åren 1900—1904 ägt rum, till bestridande af kostnaden för gäldande af *årspremie för brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm* anvisa ett extra anslag för år 1905 af 18,314 kronor.

Dyrtidstillägg.

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 januari 1904 angifna grunder, af *dyrtidstillägg* för innevarande år åt en del tjänstemän och betjänte i finansdepartementets afdelning af *Ang. dyrtidstillägg.* [23.]

Kungl. Maj:ts kansli samt till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1905 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 200,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet härigenom skolat för Riksdagen

anmäla.

Stockholm den 15 mars 1904.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

Reservation:

vid punkten 20:o) (angående anslag för befrämjande af svenska alsters afsättning i utlandet samt till handelsstipendier).

af herrar *D. Persson, P. Olsson, Å. H. Hammarskjöld* och *O. Emthén,* hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Emot Kungl. Maj:ts förslag — — — — — — blifvit åtgjordt.

Då enligt utskottets mening den åtgärd, som i motionen föreslagits, skulle vara väl ägnad att främja nämnda syfte, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till motionen.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

a) att Riksdagen — — — — — — — 18,000 kronor; samt

b) att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning samt med bifall till herr Ljunggrens förevarande motion, må på extra stat för år 1905 anvisa till handelsstipendier ett belopp af 30,000 kronor.»

Bilaga Litt. A.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

Finans-

1904 års riksstat anslår:						
Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning på *förslag*. Friheter.		Summa.		
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
17,000	—	— —	—	17,000	—	Departementschefen
64,000	—	— —	—	64,000	—	Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli. *Höjes* å anslaget för amanuenser, vikariatsersätt-
122,100		— —	—	122,100	—	Kammarkollegium
112,000	—	— —	—	112,000	—	Statskontoret
234,000	—	— —	—	234,000	—	Stämpelomkostnader, *förslagsanslag*
140,000	—	— —	—	140,000	—	Kostnader för allmänna bevillningens uttaxering,
20,300	—	— —	—	20,300	—	Mynt- och kontrollverken
10,500	—	— —	—	10,500	—	Omkostnader för kontrollverket, *förslagsanslag*
191,900	—	— —	—	191,900	—	Kammarrätten
39,100	—	— —	—	39,100	—	Öfverintendentsämbetet
2,982,000	—	— —	—	2,982,000	—	Tullverket, *förslagsanslag*, att af tullmedlen direkt
2,100,000	—	— —	—	2,100,000	—	Ersättning till städerna för mistad tolag, *förslags-*
85,110	—	— —	—	85,110	—	Kommerskollegium
33,000	—	— —	—	33,000	—	Bergsstaten
69,600	—	— —	—	69,600		Statistiska centralbyrån:
						Aflöningsmedel för statistiska centralbyrån
						Reservationsanslag:
						Till bibliotekets underhållande
						» arfvoden åt tillfälliga biträden samt till
						» officiella statistiska trycket
						» en statistisk tidskrift
						» utarbetande af en aflönings- och pensions-
T:pt 6,220,610	—	— —	—	6,220,610	—	

*) Öfver detta anslag kommer utskottet att framdeles

Litt. A.

riksstatens Sjunde hufvudtitel.

			Förslag till blifvande riksstat:					
			Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning på *förslag*. Friheter.		Summa.	
departementet.			Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
.....			17,000	—	— —	—	17,000	—
Nuvarande belopp	64,000: —							
ning, renskrifning m. m. med	4,100: —		68,100	—	— —	—	68,100	—
.....			122,100	—	— —	—	122,100	—
.....			112,000	—	— —	—	112,000	—
.....			234,000	—	— —	—	234,000	—
förslagsanslag			140,000	—	— —	—	140,000	—
.....			20,300	—	— —	—	20,300	—
.....			10,500	—	— —	—	10,500	—
.....			191,900	—	— —	—	191,900	—
.....			39,100	—	— —	—	39,100	—
utgå *)			2,982,000	—	— —	—	2,982,000	—
anslag			2,100,000	—	— —	—	2,100,000	—
.....			85,110	—	— —	—	85,110	—
.....			33,000	—	— —	—	33,000	—
.....	28,400: —							
.....	1,500: —							
vikariatsersättningar	20,000: —							
.....	17,300: —							
.....	1,400: —							
statistik	1,000: —	41,200: —	69,600	—	— —	—	69,600	—
		Transport	6,224,710	—	— —	—	6,224,710	—

afgifva utlåtande.

	1904 års riksstat anslår:						
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning på *förslag*. Friheter.		Summa.		
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
T:pt	6,220,610	—	— —	—	6,220,610	—	
	73,500	—	— —	—	73,500	—	Befrämjande i allmänhet af slöjderna .....
	11,500	—	— —	—	11,500	—	Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart .....
	8,700	—	— —	—	8,700	—	Befrämjande i allmänhet af bergsbruket .....
	30,000	—	— —	—	30,000	—	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i
	250,000	—	— —	—	250,000	—	Byggnader och reparationer, *reservationsanslag* .....
	21,550	—	30	—	21,580	—	Städers friheter, *förslagsanslag* .....
	15,000	—	— —	—	15,000	—	Observations- och uppbördsprocenter m. m., *förslags-*
	750,000	—	— —	—	750,000	—	Kontroll å tillverkningsafgifter, *förslagsanslag*.....
	25,000	—	— —	—	25,000	—	För kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter, *Minskas* med .....
	75,000	—	— —	—	75,000	—	Restitutioner, *förslagsanslag*.....
	45,466	—	— —	—	45,466	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag*.....
	18,769	—	— —	—	18,769	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag* .....
	61,568	—	— —	—	61,568	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., *förslags-*
	32,000	—	— —	—	32,000	—	Extra utgifter, *reservationsanslag* .....
	60,000	—	— —	—	60,000	—	Kungl. operan .....
S:a	7,698,663	—	30	—	7,698,693	—	

	Förslag till blifvande riksstat:					
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning på *förslag.* Friheter.		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	6,224,710	—	— —	—	6,224,710	—
.....	73,500	—	— —	—	73,500	—
.....	11,500	—	— —	—	11,500	—
.....	8,700	—	— —	—	8,700	—
Stockholm, *förslagsanslag*	30,000	—	— —	—	30,000	—
.....	250,000	—	— —	—	250,000	—
.....	21,550	—	30	—	21,580	—
anslag	15,000	—	— —	—	15,000	—
.....	750,000	—	— —	—	750,000	—
förslagsanslag högst. Nuvarande belopp 25,000: — ..... 17,000: —	8,000	—	— —	—	8,000	—
.....	75,000	—	— —	—	75,000	—
.....	45,466	—	— —	—	45,466	—
.....	18,769	—	— —	—	18,769	—
anslag	61,568	—	— —	—	61,568	—
.....	32,000	—	— —	—	32,000	—
.....	60,000	—	— —	—	60,000	—
Summa	7,685,763	—	30	—	7,685,793	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

		Kronor.	ö.
Finansdepartementet.			
Finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:			
Till arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå....		4,500	—
Kammarkollegium:			
Till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet		5,000	—
Statskontoret:			
Till förstärkande af statskontorets arbetskrafter	3,000: —		
» ersättning för af statskontoret gjorda förskott.....	109,293: —	112,293	—
Öfverintendentsämbetet:			
Till underhåll och reparationer af publika byggnader	50,000: —		
» förändring och iståndsättande af boställslägenheter åt landshöfdingen i Kalmar län m. m.	46,000: —		
För inredande i Uppsala slott af ämbetslokaler åt länsstyrelsen i Uppsala län m. m.	54,400: —	150,400	—
Kommerskollegium:			
Till bestridande af kostnader för handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska fartygs registrering	6,500: —		
För gäldande af de af statskontoret förskjutna kostnader för handläggning hos kommerskollegium under åren 1902, 1903 och 1904 af dylika ärenden.....	17,500: —		
» arbetsstatistiska undersökningar	15,000: —		
Till arfvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium	800: —	39,800	—
	Transport	311,993	—

		Kronor.	ö.
Transport		311,993	—
Befrämjande i allmänhet af slöjderna:			
Bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och till aflönande af en andre lärare vid samma skola		4,800	—
Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart:			
Till understöd åt Göteborgs handelsinstitutet och grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut	28,000: —		
» befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar	18,000: —		
» handelsstipendier	20,000: —	66,000	—
Befrämjande i allmänhet af bergsbruket:			
Till bergsskolorna i Filipstad och Falun		23,000	—
Fabriksinspektion:			
Till anordnande af fabriksinspektion		57,000	—
Diverse anslag:			
Ersättning till sjömanshusen	30,000: —		
Till brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm	18,314: —	48,314	—
Summa		511,107	—